

TMMOB
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
İZMİR ŞUBESİ

28. OLAĞAN GENEL KURULU
6-7 ŞUBAT 2010

Enerji Komisyonu Raporu

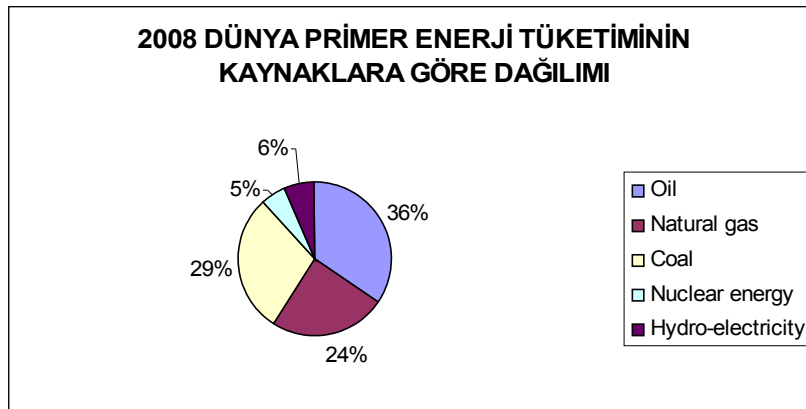
TMMOB ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBESİ 28. OLAĞAN GENEL KURULU
ENERJİ KOMİSYONU RAPORU

1-GİRİŞ:

Enerji üretimi yer-kürenin en eski ve en önemli işlevi olduğu kadar, en stratejik işlevidir de. Aynı zamanda Ulusal veya uluslararası tüm makro planların en önemli maddesidir. Yer yüzünü bu işlev kadar değiştiren; deyim yerindeyse “alt-üst eden,”Kuzey kutbundan – Güney kutbuna dek kara ve denizlerde görünen, siyasi, ekonomik, askeri; gelmiş- geçmiş ve gelecek tüm politikaların en önemli etkileyicisi olan başka hiçbir işlev bulamazsınız. Yer- kürenin günümüzde ki en önemli ve en çok tartışılan sorunu; iklim değişikliğinin başlıca nedeni de enerji üretimi işlevidir.

Dünyada 2009 yılı itibarıyla enerji tüketiminin %36’sı petrol, %29’i kömür ve %24’ü doğalgaza olmak üzere yaklaşık % 89’u fosil yakıtlardan karşılanmaktadır. Uluslararası Enerji Ajansı’nın (IEA) değerlendirmelerine göre 2030 yılına kadar toplam enerji talebinin %50 artacak olmasına rağmen, fosil yakıtların payında bir azalma öngörülmektedir. Bununla birlikte dünyanın pek çok bölgesinde ve özellikle Avrupa’da yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

2008 Yılı sonu itibarıyla, bir önceki yıla göre %1,72 oranında artarak, yaklaşık **11.294,9 Milyon eşdeğeri ton petrol** olan yerkürenin birincil toplam enerji tüketiminin **%89’u** (9.957,7 Milyon eşdeğeri ton petrol) hala fosil yakıtlı kaynaklardan sağlanmaktadır. 2008 yılı enerji dünyasının dikkat çekici olgularından biri global krizin enerji sektörünü önemli oranda etkilemesi ve ham madde fiyatlarındaki hızlı düşüş, diğer bir olgu ise; kömür ve hidrolik üretimin %3’ün üzerinde artış göstermesidir. Hala dünya enerji üretimine hidroelektrik üretim dışında ufak oranlarda katkı koyan yenilenebilir enerji üretimindeki bir önceki yıla göre **Ethanol** de **%27,8**, kapasite olarak **Güneş** enerjisinde **% 36,2** ve **Rüzgar** enerjisinde **%26,5** artış göstermiş olmasıdır. Umut verici bu oranlar, gelecekteki enerji dünyasının başat enerji kaynaklarının, yenilenebilir kaynaklar olacağını göstermesi açısından gerçekten önemlidir.

Dünya Birincil Enerji Tüketimi (2008 sonu)
Kaynak: BP Statistical World Review of Energy, June 2009

2007						
Consumption by fuel*	Petrol	Doğal Gaz	Kömür	Nükleer	Hidro Elektrik	Toplam
Milyon Ton Petrol eşdeğeri						
DÜNYA TOPLAMI	3939,4	2652,2	3194,5	622,5	695,8	11104,4
2008						
	Petrol	Doğal Gaz	Kömür	Nükleer	Hidro Elektrik	Toplam
DÜNYA TOPLAMI	3927,9	2726,1	3303,7	619,7	717,5	11294,9
Artış %	-0,29	2,79	3,42	-0,45	3,12	1,72

Dolayısıyla sonlu bir yakıt türü olan fosil yakıtların temininin güvence altına alınması her ülke için öncelikli bir politika olmaktadır. Dünyanın pek çok bölgesinde bulunabilen kömürün aksine, kanıtlanmış petrol rezervlerinin %62'si, doğalgaz rezervlerinin de %41'i Ortadoğu bölgesindedir. Bu orana, başta dünya doğalgaz rezervlerinin %27'sine sahip Rusya olmak üzere Hazar Denizi ve Orta Asya ülkelerini de eklediğimizde, bölgemizin “dünyanın birincil enerji kaynağı merkezi” olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Dünya Fosil Yakıt Rezervleri

BÖLGE	Petrol	Doğal Gaz	Kömür (Milyar Ton)	
	(Milyar Ton)	(Trilyon m3)	Taşkömürü	Linyit
Kuzey Amerika	9,7	8,87	113,3	132,8
Orta ve Güney Amerika	17,6	7,31	6,96	8,04
Avrupa- Avrasya	19,2	62,89	102,04	170,20
Ortadoğu	102	75,91	1,4	
Afrika	16,6	14,65	31,83	0,17
Asya ve Okyanusya	5,6	15,39	155,8	103,4
Toplam	170,8	185,02	411,3	414,6

Kaynak: BP Statistical World Review of Energy, June 2009

Bütün bu tablo, bölgemizin ekonomik ve siyasi olarak kontrolünün emperyalist merkez ülkeleri açısından ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

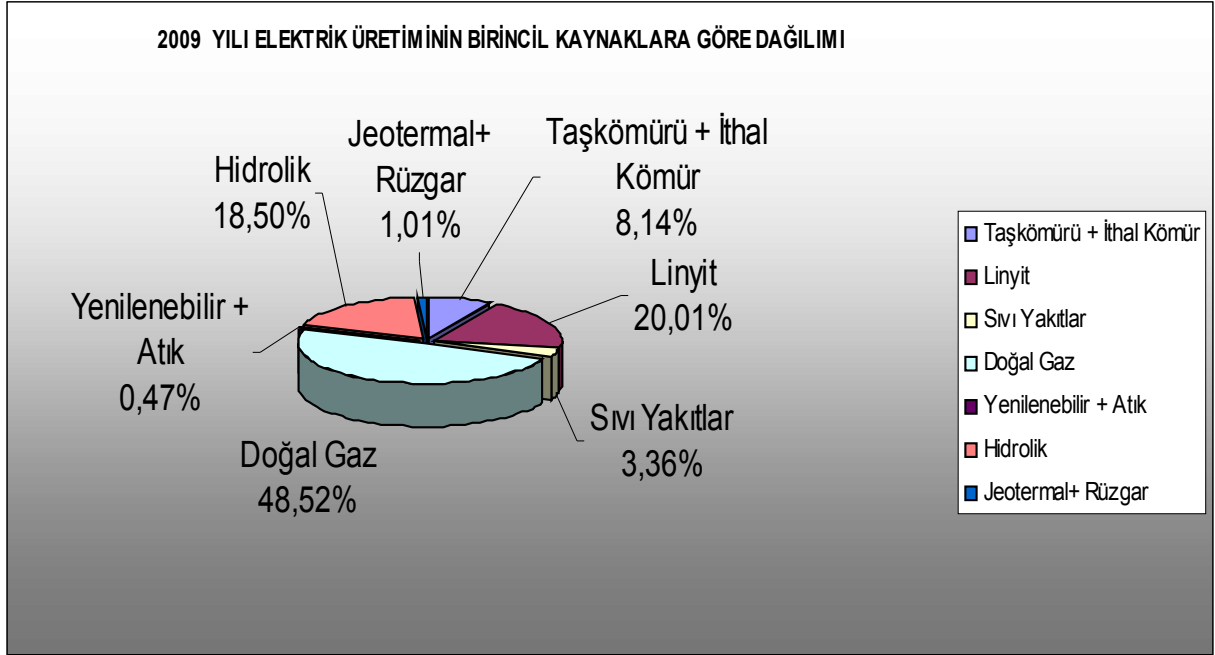
Dünyada ve ülkemizde halen bir kriz yaşanmaktadır. Kriz ABD'deki emlak ve banka sektöründen kaynaklanmış ve dünyaya yayılarak tüm sektörlerde büyük işsizler ordusu yaratmıştır.

2-TÜRKİYE'NİN ENERJİ ÜRETİM VE TÜKETİM PANORAMASI

Ülkemizin birincil enerji tüketimi son on yıl içerisinde (1998-2008) 72,4 MTEP den 102,6 MTEP çıkararak, %41,7 artmıştır. Elektrik tüketimine baktığımızda ise bu artış son on yılda 110,9 Milyar KWh den 198,32 Milyar KWh e ulaşmış olup artış %78,8 olmuştur.(Bu tablo kriz dönemlerindeki daralmayı

hesaba katmazsak yılda ortalama %8'lik bir artışı göstermektedir.) Bu eğilim artan enerji ihtiyacının elektrik enerjisi ile karşılandığının ve endüstride elektrik enerjisi kullanım oranının hızla arttığının göstergesidir. Elektrik enerjisi, kullanım kolaylığı ve yüksek verimi ile her geçen gün daha fazla kullanılmaktadır.

Üretimin %80'i termik (Doğalgaz toplamda %48,9 ile birinci) ve %1'i ise Jeotermal ve Rüzgar Enerjisinden elde edilmiştir, Kaynak TEİAŞ).

Tablo sonuçlarına göre üretimde dışa bağımlılık devam etmekte ve yenilenebilir enerji kaynaklarının üretime katkısının 2008 yılına göre %100 artmasının önümüzdeki yıllarda bu kaynakların iklim değişikliği sorunun çözümünde nedenli önemli olacağının bir göstergesidir.

Türkiye elektrik sisteminin kurulu gücü 2008 yılı sonu itibariyle 41.817 MW olup, 198 milyar KWh elektrik üretilmiştir.

TMMOB ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBESİ 28. OLAĞAN GENEL KURULU
ENERJİ KOMİSYONU RAPORU

2009 YILI TÜRKİYE ÜRETİMİNİN BİRİNCİL KAYNAKLARA GÖRE DAĞILIMI

AYLAR	F.ÖL	MOTORİN	TAŞ KÖMÜRÜ	LİNYİT	JEOTERMAL	DOĞAL GAZ	AKARSU	BARAJLI	LPG	BİOGAZ	NAFTA	İTHAL KÖMÜR	ASFALTİK KÖMÜR	DİĞERLERİ	RÜZGAR	TOPLAM
OCAK	767.123	0	239.060	3.856.376	16.580	8.222.843	335.801	2.133.724	37.776	4.653	25.295	1.117.485	0	3.605	113.386	16.873.707
ŞUBAT	645.371	41	232.612	3.202.485	15.103	7.778.257	431.052	1.483.405	37.573	6.015	24.157	997.486	0	6.746	122.806	14.985.108
MART	644.928	0	262.823	3.536.196	19.039	8.065.438	631.175	2.067.973	42.604	6.050	26.015	603.621	0	8.632	85.204	15.999.698
NİSAN	504.105	0	269.381	2.785.039	25.468	6.966.855	784.199	2.565.389	42.068	5.616	22.446	814.106	0	5.156	81.466	14.871.294
MAYIS	437.669	0	174.715	2.918.209	34.551	6.715.125	838.860	2.938.348	44.268	7.828	22.185	1.077.740	24.087	2.657	84.053	15.320.295
HAZİRAN	462.664	0	233.072	3.165.712	45.263	7.586.580	538.909	2.667.945	41.228	8.183	27.272	969.761	81.628	7.839	82.993	15.919.049
TEMMUZ	486.857	0	282.583	3.664.451	45.080	8.369.959	439.861	3.073.710	36.009	9.027	26.759	1.091.497	38.364	4.548	133.995	17.702.700
AĞUSTOS	391.739	0	257.262	3.714.116	44.580	8.565.701	375.563	2.919.594	44.690	8.842	24.046	1.175.642	45.024	6.527	193.548	17.766.874
EYLÜL	350.583	0	260.589	2.683.310	48.545	7.943.025	330.818	2.418.500	44.634	8.113	22.957	1.104.712	78.105	8.475	136.234	15.438.600
EKİM	358.892	0	252.644	3.198.502	50.713	7.903.730	305.233	2.384.735	47.912	10.175	25.399	1.182.175	38.213	9.087	133.972	15.901.382
KASIM	365.959	0	252.526	2.760.883	48.984	7.779.320	474.332	2.542.606	43.275	10.093	21.281	1.185.205	46.086	5.251	122.017	15.657.818
ARALIK	277.112	0	207.244	3.311.803	51.938	8.980.356	649.036	2.562.924	26.880	23.407	12.260	1.231.802	50.864	590	219.636	17.605.852
TOPLAM	5.693.002	41	2.924.511	38.797.082	445.844	94.877.189	6.134.839	29.760.853	488.917	108.002	280.072	12.551.232	402.371	69.113	1.509.310	194.042.377
ORAN %	2,93	0,00	1,51	19,99	0,23	48,90	3,16	15,34	0,25	0,06	0,14	6,47	0,21	0,04	0,78	100,00

TÜRKİYE BRÜT ELEKTRİK ÜRETİMİNİN BİRİNCİL ENERJİ KAYNAKLARINA GÖRE DAĞILIMI			
	Birim (Unit): GWh		
	TEMMUZ JULY	ARALIK DECEMBER	TOPLAM TOTAL
Taşkömürü + İthal Kömür Hard Coal + Imported Coal	1.418,60	1.537,80	15.809,20
Linyit Lignite	3.664,30	3.317,30	38.832,40
Sıvı Yakıtlar Liquid Fuels	561,8	433,6	6.518,20
Doğal Gaz Natural Gas	8.313,30	8.735,70	94.173,80
Yenilenebilir + Atık Renew and Wastes	78,4	93,3	910,6
TERMİK THERMAL	14.036,40	14.117,60	156.244,20
HİDROLİK HYDRO	3.518,50	3.213,60	35.904,80
JEOTERMAL + RÜZGAR GEOTHERMAL + WIND	170,8	276,1	1.963,00
BRÜT ÜRETİM GROSS GENERATION	17.725,70	17.607,30	194.112,10
DIŞ ALIM IMPORTS	89,7	96,2	812,4
DIŞ SATIM EXPORTS	98	129,3	1.452,00
BRÜT TALEP GROSS DEMAND	17.717,50	17.574,20	193.472,60

TEİAŞ 2009

2009 yılı Elektrik enerjisi üretiminin kaynaklara göre dağılımına baktığımızda ise; Toplam elektrik enerjisi üretiminin **%80,49'u** (156,2 Milyar kWh) **Termik**, **%18,50** 'sinin (35,9 Milyar kWh) **Hidrolik**, **%0,78**'ünün (1,5 Milyar kWh) **Rüzgar** ve **%0,23**'inin (0,445 Milyar kWh) **Jeotermal** kaynaklardan üretilmiş olduğu görülmektedir. Burada dikkat çeken en önemli olgu **%55,4** oranı ile doğal gaz ve ithal kömürden ürettiğimiz dışa bağımlı elektriktir. Bu hem elektrik üretim sektörü için, hem de ülkemizin stratejik yapısı ve güvenliği açısından fevkalade olumsuz bir durumdur. Son yıllarda ülkeyi yöneten anlayışın ne denli dışa bağımlı bir enerji politikası yürüttüğünün bir göstergesidir.

2008 yılı Elektrik enerjisi üretiminin kaynaklara göre dağılımında görülen diğer bir olumsuzlukta kurak geçen bir yıldan sonra hidroelektrik enerji üretim gücümüzü, yaklaşık **%50** oranında kaybetmiş olmamızdır. 2008 Yılı su gelirlerine baktığımızda, yıllık ortalama su gelirlerinin **%59** oranında, geçen yıla göre de **%81** oranında gerçekleştiği görülmektedir. Elbette bunun en önemli nedeni yıllardır gerçekçi ve ulusal bir su politikasını yaşama geçirememiş olmamızdır. Bir yandan hidrolik gücümüzün

%80'i atıl bırakılmış, diğer yandan iklim değişikliği sorunları ile her yıl çöleşmeye bırakılan topraklarımız için önleyici makro bir politika geliştirilememiş, açık pazar ekonomisiyle tarımsal üretim iflasa sürüklenmiştir. 2009 Yılı Elektrik enerjisi üretiminde belki en olumlu nokta, rüzgardan ve jeotermal kaynaklardan yaptığımız üretimin katkı payının 2008'e göre yüzde 100 artmış olmasıdır.

TÜRKİYE BRÜT ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİNİN ÜRETİCİ KURULUŞLARA DAĞILIMI		
		TOPLAM
		TOTAL
EÜAŞ	TERMİK THERMAL	42.453,20
	HİDROLİK+JEOTERMAL+RÜZGAR HYDRO+GEOTHERM.+WIND	28.322,00
	TOPLAM TOTAL	70.775,20
EÜAŞ'IN BAĞLI ORTAKLIKLARI AFFILIATED PARTNERSHIPS OF EÜAŞ	TERMİK THERMAL	18.668,80
MOBİL SANTRALLAR MOBILE POWER PLANTS	TERMİK THERMAL	0
ÜRETİM ŞİRKETLERİ PRODUCTION COMP.	TERMİK THERMAL	78.435,80
	HİDROLİK+JEOTERMAL+RÜZGAR HYDRO+GEOTHERM.+WIND	7.909,70
	TOPLAM TOTAL	86.345,50
OTOPRODÜKTÖR+İŞLETME HAKKI DEVİR AUTOPRODUCERS+TOOR	TERMİK THERMAL	16.686,40
	HİDROLİK+JEOTERMAL+RÜZGAR HYDRO+GEOTHERM.+WIND	1.636,20
	TOPLAM TOTAL	18.322,60
TÜRKİYE ÜRETİM TOPLAMI TURKEY'S TOTAL GENERATION	TERMİK THERMAL	156.244,20
	HİDROLİK+JEOTERMAL+RÜZGAR HYDRO+GEOTHERM.+WIND	37.867,90
	TOPLAM TOTAL	194.112,10

Elektrik enerjisi üretiminin kuruluşlara dağılımına baktığımızda. 2008 Yılı Özel sektörün, elektrik üretiminde kamuyu geçtiği bir yıl olması açısından da dikkat çekicidir. Kamu santrallerinin toplam üretimdeki payının %49,34, Özel Sektörün ise %50,66 olduğu ve 2009 Yılında Özel sektör payı %54'e çıkmıştır. Özel sektörün üretiminin yaklaşık %90'nı termik kaynaklardan (%78'i Doğalgaz, ve%12,5 İthal Kömür) % 7,5'ni Hidrolik ve %2 sini de Rüzgar ve Jeotermal enerjiden sağladığı görülmektedir. Enerji piyasasının bu başat aktörünün kısa kurulma süreli, ithal kaynaklı santralleri tercih ettiği gözlenmektedir. Öne geçtiği ilk yıl elektrik enerjisi fiyatlarının yaklaşık % 40 oranında zam görmesi ve

TMMOB ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBESİ 28. OLAĞAN GENEL KURULU
ENERJİ KOMİSYONU RAPORU

2007 yılından beri fiyatların artırılması ve karaborsa satış yöntemlerinin (DUY v.b) uygulanması için, yasal ve yasa-dışı tüm baskı yollarını kullananlar, *Liberal ekonominin rekabetle fiyatları ucuzlatacağı* masalını daha ilk yıldan unutmuşa benziyorlar?

EÜAŞ SU GELİRLERİ		GENEL TOPLAM				BİRİM:10 ³ m ³	
AYLAR	2007	2008	YIL.ORT.	PROG	PRG.GER. %	G.Y.GER %	Y.O.GER %
OCAK	2.174.234	2.326.521	4.737.911	3.079.519	76	107	49
ŞUBAT	3.117.318	2.415.698	5.043.294	3.305.497	73	77	48
MART	6.161.518	9.482.552	9.071.151	6.358.864	149	154	105
NİSAN	6.832.664	8.488.238	15.110.517	11.175.271	76	124	56
MAYIS	11.564.877	5.005.571	13.275.332	10.230.412	49	43	38
HAZİRAN	3.830.488	3.160.263	6.352.063	4.960.217	64	83	50
TEMMUZ	2.164.127	2.190.763	3.154.466	2.575.453	85	101	69
AĞUSTOS	1.644.647	1.678.902	2.160.282	1.768.190	95	102	78
EYLÜL	1.390.332	1.408.544	1.947.465	1.588.162	89	101	72
EKİM	1.339.601	1.712.973	2.517.490	1.671.372	102	128	68
KASIM	2.635.745	2.020.466	3.307.825	2.330.857	87	77	61
ARALIK	4184819	2027094	4481258	2874527	71	48	45
TOPLAM	47.040.371	41.917.585	71.159.054	51.918.341	81	89	59

2008 – 2009 Yılı maksimum – minimum Tüketim değerleri ile Ani puantlarına baktığımızda krizin etkisiyle 2008 puantının Aralıktan Temmuz'a kaydığı %4,3'lük (tüketim artışına paralel) bir artışla 30.517 MW olduğu ve 23 Temmuz 2008 de saat: 14.10' da gerçekleştiği görülmüştür. Maksimum üretim ve tüketimde aynı gün oluşmuş ve üretimin tüketimi karşıladığı görülmüştür. 2009 Yılı Puantı da (tüketim azalışına paralel) %2,1 bir azalışla 29870 MW olduğu ve 05.Ağustos 2009 günü saat 14.30 da gerçekleştiği görülmüştür.

2008 EN YÜKSEK ANİ PUANT (MW)			2009 EN YÜKSEK ANİ PUANT (MW)		
YILLIK	Puant	30517	YILLIK	Puant	29870
	Saati	14,1		Saati	14,3
	Tarihi	23.07.2008		Tarihi	05.08.2009

2009 yılında; 41.817,2MW Kurulu güç ile (Tablo-9) 29.870 MW bir puant biraz zorda olsa karşılanmıştır. Emre amade nin yaklaşık %85 olduğu düşünülürse %30 yedeği olan bir sistemin bunu karşılamada zorlanması yeterince efektif kullanılmadığını göstermesi açısından önemli ve dikkat çekicidir. Ortalama günlük puantın (yaklaşık 22.000 MW), en yüksek puanta oranının (yaklaşık 30.000 MW) %73 olması stabil bir yük dağılımını gösterirken ve sistemin önemli bir gücünün (%64) sisteme hızla girip çıkabilen doğalgaz ve hidrolik santrallerinden oluşması sistemin daha hızlı ve efektif çalışmasını gerektirirken bunu başarmada zorlanması, planlı ve merkezi bir yönetim olgusunu

TMMOB ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBESİ 28. OLAĞAN GENEL KURULU
ENERJİ KOMİSYONU RAPORU

kaybetmiş olmasındandır. Enerji piyasasındaki her şeyi iznine bağlayan ama hiçbir şeyden sorumlu olmayan, bağımsız olması gerekirken iktidarın arka bahçesi gibi çalışan, yetenezsiz parti yandaşları ile dolu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK) ve özelleştirme uygulamaları, enerji piyasasının sorunlarını karışık bir yün yumağına çevirmiş olup, herkesin dilediği gibi at koşturduğu ama hiçbir şeyden sorumlu olmadığı bir alan yaratmıştır. 2008-2009 yılları tüm bunların daha belirginleşmesi açısından örnek yıllar olmuşlardır. 2009 yılı Elektrik dağıtım şirketlerinin özelleştirmelerinde şirketlerin sermaye yapılarındaki değişiklikler nasıl bir soygun düzeni içinde olduğumuzu ve enerji sektörünün kimlere peşkeş çekilmek istendiğini gösteren ibret dolu bir yıl olmuştur.

Türkiye Kurulu Güç ve Üretim Birincil Kaynaklara Göre Dağılımı (2008 Yılı)

Birincil Kaynak	Kurulu Güç (MW)	Oranı (%)	Üretim (GWh)	Oranı (%)
Barajlı Hidrolik	12.422,80	29,72	30.436,1	15,3
Motorin	26,50	0,06	766,2	0,1
İthal Kömür	1.651,00	3,95	12.566,8	6,3
Taşkömürü	335,00	0,80	3.290,8	1,7
Akarsu	1.405,90	3,36	2833,8	1,4
Rüzgar	363,70	0,87	846,5	0,4
Linyit	8.109,20	19,39	41.858,1	21,1
Jeotermal	29,80	0,07	162,4	0,1
Doğalgaz	13.427,70	32,11	98.685,4	49,7
Nafta	21,40	0,05	43,6	0,2
Katı+Sıvı Çok Yakıtlı	560,30	1,34	0	0
Fuel-Oil	1.745,10	4,17	7.208,6	3,6
Yenilenebilir+Atık	59,70	0,14	219,8	0,1
Sıvı+Doğalgaz	1.659,10	3,97	0	0
TOPLAM	41.817,20	100,00	198.418,1	100,0

Türkiye Kurulu Gücünün Kaynak bazında Kamu-Özel Kuruluşlara Dağılımı (2008)

Kaynak	EÜAŞ MW	% Kamu Payı	Özel MW (Yİ, YİD, Otop ve Ürt.Şti.)	% Özel Payı	Toplam	% Toplam Üretim İçindeki Yeri
Termik	12.524,90	45,39	15.070,10	54,61	27.595,00	65,99
Hidrolik	11.455,90	82,84	2.372,80	17,16	13.828,70	33,07
Jeotermal	-	0,00	29,8	100,00	29,8	0,07
Rüzgar	-	0,00	363,7	100,00	363,7	0,87
TOPLAM	23.980,80	57,35	17.836,40	42,65	41.817,20	100

3-ELEKTRİK ENERJİSİ ALANINDA ÖZELLEŞTİRMELER

Türkiye’de elektrik enerjisi alanında son 25 yılın temel politikaları “özelleştirme” ve “piyasalaştırma” olmuştur.

1980’lerden itibaren Türkiye’nin geçirdiği ciddi dönüşüm, muhafazakarlaşma ve din etkisinin toplumsal yapıdaki belirleyiciliği ve bu belirleyiciliğin altyapısını sağlayan kapitalist sistemin dönüşümüyle açıklanabilir. Kapitalist sistemin dünya çapında yaşadığı büyük çaplı değişimlerin ülkeye yansımaları, **özelleştirme, taşeronlaştırma, sendikaların ve toplumsal örgütlerin güçsüzleştirilerek içinin boşaltılması, sosyal devletin ve kamunun tasfiyesi, sınıflar arası uçurum ve bireylerin bir taraftan atomize edilmesi, diğer yandan da arkaik cemaat anlayışının yaygınlaştırılması** sonuçlarını beraberinde getirdi.

1900’lü yılların başındaki kapitalist yapılanmanın belirleyici özelliklerinden birisi, işgücünün ve sermayenin kendini yeniden üretebilmesi için gerekli olan, ancak kapitalist girişimcilerin finanse etmesi henüz mümkün olmayan eğitim, sağlık, iletişim ve enerji gibi temel altyapı hizmet alanlarında “sosyal devlet” anlayışı çerçevesinde devletin doğrudan yatırım yapmasıydı. 1970’lerle beraber, dünya çapındaki ekonomik krizin sermayeye yeni kar alanları açmak suretiyle aşılması ihtiyacı, bilimsel teknik gelişmelerin ve sermayenin yoğunlaşma düzeyinin bu alanların da piyasalaştırılmasını olanaklı kılması gibi gerekçelerle, tüm bu alanlar piyasalaştırıldı.

Türkiye’de Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) bünyesinde sürdürülen elektrik üretim, iletim ve dağıtım hizmetlerinin 1980’lerden itibaren “yeniden yapılandırılması” tartışılmaya başlanmıştır. Önce TEK’in TEAŞ ve TEDAŞ olarak ikiye, ardından TEAŞ’ın EÜAŞ, TEİAŞ ve TETAŞ olarak üçe ve TEDAŞ’ın 20 bölgesel dağıtım şirketine bölünmesiyle çok parçalı bir yapı oluşturulmuştur. Bir yandan kamu tekeli parçalanırken diğer yandan da özel elektrik üretim şirketleri ortaya çıkmıştır. Yap İşlet (Yİ), Yap İşlet Devret (YİD) , İşletme Hakkı Devri (İHD) ve otoprodüktörler gibi yöntemlerle ve özellikle doğalgaz bağlı alım garantili anlaşmalarla devam eden özelleştirme süreci, 2001 yılında çıkan “Elektrik Piyasası Kanunu” ile artık tam anlamıyla “piyasa” mantığı içerisinde işletilmektedir. Bu amaçla atılmış bir başka adım da, “Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği” (DUY) sistemi ile bir enerji borsasının oluşturulmasıdır.

Kamu Kurumu ve Özel Şirketlerin Kurulu Güçteki Payları ve Oranları (2008)

Kuruluş	MW	%
EÜAŞ	23.980,8	57,35
Otoprodüktörler	3.533,2	8,45
Mobil	262,7	0,63
Serbest Üretim Şirketleri	4.839,6	11,57
İHD	650,1	1,55
Yİ	6.101,8	14,59
YİD	2.449,0	5,86
Toplam	41.817,2	100,00

2001 tarihli 4628 sayılı yasa, iletimin kamuda kaldığı, üretimin ve dağıtımın ise özelleştirildiği bir yapıyı tarif etmektedir. **Şu an gelinen noktada çok başlı bu yapı ile elektrik enerjisi alanı yönetilemez bir hale gelmiştir. Arz güvenliği gibi bir derdi olmayan EPDK'da bekleyen pek çok "ölü lisans" vardır. Kamu, elektrik üretimi alanına yatırım yapamamakta, özel sektör ise karını maksimize etme garantisini göremediği yerde yatırım yapmaktan kaçınmaktadır.** Normal şartlar altında talep artışının karşılanması için mevcut kurulu gücümüze her yıl 2500-3000 MW güç ilave edilmesi gerekmektedir. Oysa 2002-2008 yılları arasında özel sektörün toplam 3500 MW lık bir gücü devreye alabildiği görülmektedir. Yıllık ortalama 500 MW kurulu güç ilavesini gösteren bu tablo çok kaygı verici bir durumu işaret etmektedir. Bir kaç sene öncesine kadar arz fazlası olan Türkiye'de arz tehlikesi gözle görülür hale gelmiş ve **"gezgin elektrik kesintisi"** uygulamaları tekrar başlamıştır. **Dahası DUY denilen borsa sistemi ile en pahalı ve verimsiz santralin fiyatı piyasa fiyatını belirler hale gelmiştir.**

DUY Sisteminin sanal uygulaması 8 Kasım 2004 tarihinde, nakdi uygulaması ise 1 Ağustos 2006 tarihinde yürürlüğe konulmuştur. Bugün için tüketilen enerjinin % 15'inin fiyatı bu sistemde oluşmaktadır.

Sistem Marjinal Fiyatı (SMF), sistemin gereksinim duyduğu enerji için teklif edilen en yüksek birim fiyat şeklinde gerçekleşmektedir. Böylece daha ucuz üretilen ve teklif edilen enerji için de bu en yüksek fiyat garanti edilmektedir. Saatlik dengeleme ve Günlük Üretim Projeksiyonu (GÜP) uygulaması ile klasik borsa oyunları şeklinde suiistimale ve manipülasyona açık bir sistem yaratılmıştır.

Türkiye, enerji sektöründe böylesine sıkıntılı bir dönemi yasarken, krize yakalanmıştır. 20 yılı aşan bir sürede, özelleştirme uygulamalarının "politik" ayağının oluşması ve kamu kurumlarının satışlarının daha rahat yapılabilmesi amacıyla ne doğru dürüst bir yatırım yapılmış, ne yenilenmeleri için çaba harcanmış ne de doğru dürüst personel takviyesi yapılmıştır. Siyasi kadrolaşma yoğunluğu uzun dönem programlarının yapılmasını engellemiş, günü kurtaran çalışmalar sürerken ve zaten enerji

darboğazına girilmişken yakalandığımız krize en çok sevinen (!) enerji yönetimi sorumluları da birkaç yıl daha süre kazanmışlardır.

Bu sürenin çok iyi değerlendirilmesi gerekirken maalesef ciddi önlemler alındığına dair belirtiler bulunmamaktadır. Ekonomi küçülmüş, dışalım ucuzlamış, dışsatım azalmıştır. Ekonomi tekrar eski haline gelinceye kadar enerji arzında da fazla sıkıntı yaşanmayacak gibi gözükmektedir.(!)

Ancak durum gayet ciddidir. Bu süreçte tüm tarafların katılımı ile önümüzdeki 10, 20 ve 30 yılın enerji politikaları belirlenmeli ve enerji stratejisi hazırlanmalıdır. Özellikle enerji alanında kamu yatırımlarının süratle devreye alınmasını sağlayacak idari ve mali önlemler alınmalıdır. Geç kalınan her gün sanayicilerimizin zaten pahalı olan elektriği sürekli bulamamalarına, üretim maliyetlerinin artmasına, konutlarda karanlığa, başta sağlık ve ulaşım olmak üzere her alanda sıkıntılara yol açacaktır.

Alandaki yatırımsızlık enerji kaynağı yokluğundan değil, uygulanan yanlış politikalarındandır. Doğalgaza bağlı ve alım garantili anlaşmalarla, ülkenin ciddi düzeydeki kömür, hidrolik ve rüzgar potansiyeli değerlendirilememektedir. Doğalgazın elektrik üretimindeki payı 1985'te %0,2 iken, 1990'da %17,7 ye, 1995'te %19,2 ye, 2000'de %37'ye ve içinde bulunduğumuz yıllarda ise %48,9'a yükselmiştir. Dünya'da en çok doğalgaz rezervine sahip Rusya'da bile doğalgazın elektrik üretimindeki payı bu oranın yarısı değildir.

Oysa ülkemiz, kömürün yanı sıra, hidrolik, rüzgar, güneş ve jeotermal gibi yenilenebilir enerji alanlarında ciddi bir potansiyele sahiptir.

Yerli kömürün elektrik enerjisi üretimindeki payı %20'lere kadar düşmüştür. Oysa **ülkemizin 10 milyar tonu aşan bir linyit rezervi olduğu bilinmektedir.** Katı fosil yakıtlarımızın başında yer alan ve büyük bir potansiyeli olan linyit, ülkemizde enerji güvenliğinin sağlanabilmesi için çok önemli bir kaynaktır. Ancak alandaki başı boşluk nedeniyle **1998 yılında 65,2 milyon ton linyit üreten Türkiye, 2006 yılında 61,5 milyon ton üretebilmiştir.**2006 ve 2008 yıllarında iki kere ihaleye çıkartılan Afşin-Elbistan C-D santrallerinin özel sektöre yapılması işi, yatırım şartlarını beğenmeyen şirketlerin, arz güvenliği tehlikesini fırsat bilerek oldukça yüksek fiyat talep etmeleri nedeniyle sonuçsuz kalmıştır.

Yine hidrolik **potansiyelimizin de ancak %25'lik bir kısmı değerlendirilmektedir. Dahası, elektrik sistemi kurulun gücünün %33,08'ini hidrolik üretim tesisleri oluşturduğu halde elektrik üretiminde bu oranın %18,5 olduğu görülmektedir.** Aynı değerlendirmeyi doğalgaz için yaptığımızda ise, %32,11 oranındaki kurulu güce karşın doğalgazın elektrik üretimdeki payının %49,7 seviyesine ulaştığı görülmektedir. Bu tablonun oluşmasında, **“DUY” denen karaborsada özel şirketlerin satış düzeylerinin korunması, alım garantili özel sektör santrallerine karşı olan yükümlülükler ve doğalgazdaki “al ya da öde” yükümlülüğü nedeniyle kamunun hidrolik santrallerinin durdurulması etkili oldu.** Dahası, 2009 yılında kamu hidrolik santrallerinde geçen yıl yapılan üretimden 2008'e göre 100 milyon kWh daha az üretim yapılmasına karşın özel sektör hidrolik santrallerinde 2 milyar kWh fazla üretim yapılmıştır. **Yani**

kamu hidrolik santrallerinde üretim durdurulurken, özel sektör hidrolik santralleri geçen yıla göre daha fazla çalıştı.

Aynı şekilde ülkemizde **rüzgar enerjisi potansiyelinin 48000 MW olduğu** ve bunun 20000 MW'lık kısmının ekonomik olarak değerlendirilebilir olduğu, EİEİ'nin çalışmalarıyla açığa çıkmıştır. Ancak işletmede şu an **yaklaşık 500 MW'lık** bir güç vardır. Rüzgar santralleri bir başka açıdan da enerji alanındaki politikasızlığın güzel bir örneği olmaktadır. 20000 MW lık değerlendirilebilir potansiyele rağmen toplam 78 000 MW'lık üretim için pek çok firma EPDK'dan lisans beklemektedir.

Yenilenebilir Kaynaklara dayalı Elektrik Üretim Tesisleri (Hidroelektrik Hariç)

Kaynak	Tesis Sayısı	İnşa halinde (MW)	İşletmede (MW)	TOPLAM
Rüzgar	92	2.868,55	506,55	3.375,10
Jeotermal	7	26,50	77,20	103,70
Çöp Gazı	6	2,89	36,22	39,11
Biyokütle	1	5,66	0,00	5,66
Biyogaz	7	5,84	4,93	10,77
YEK Toplamı	113	2909,44	624,90	3534,34

Teorik jeotermal elektrik potansiyelimiz 4500 MW civarındadır. Mevcut teknoloji ile Teknik potansiyel 200 MW ile 500 MW arasında tahmin edilmektedir. Bu potansiyelimizin kullanma oranını arttıracak çalışmalar yapılmalıdır.

Ülkemiz, coğrafi konumu nedeniyle sahip olduğu güneş enerjisi potansiyeli bakımından da bir çok ülkeye göre şanslı durumdadır. Ancak bu konuda da sistemli ve planlı bir çalışma ne yazık ki yapılmamaktadır.

Türkiye'nin Yıllık Toplam Güneş Enerjisi Potansiyelinin Bölgelere Göre Dağılımı		
BÖLGE	TOPLAM GÜNEŞ ENERJİSİ (kWh/m ² -yıl)	GÜNEŞLENME SÜRESİ (Saat/yıl)
G.DOĞU ANADOLU	1460	2993
AKDENİZ	1390	2956
DOĞU ANADOLU	1365	2664
İÇ ANADOLU	1314	2628
EGE	1304	2738
MARMARA	1168	2409
KARADENİZ	1120	1971

4-SONUÇ

Piyasacı anlayışın yarattığı yatırımsızlık, enerji açığı tehlikesi ve pahalılık sorunu, aynı anlayış içerisinde çözülemez.

Elektrik enerjisi doğası gereği depolanamayan ve arz talep dengesinin sistem tarafından gerçek zamanlı ve sürekli olarak korunması gereken bir üründür. Bu dengenin korunması ciddi bir planlama gerektirmektedir. Şu an var olan sistemin temel varsayımı; iletimin kamuda kalmasının bu planlama için yeterli olacağı şeklindedir.

Oysa bu iddia dayanaksızdır: İki yerleşim birimi arasında birden fazla iletim hattı mümkün değildir. Aynı şekilde, bir şehir içinde birden fazla dağıtım şebekesi de olanaksızdır. **Bu alanlar “doğal tekeller”dirler. Bu alanlardaki özelleştirme uygulamaları, kamu tekelinin yerine özel tekeli ikame etmek dışında hiç bir anlam taşımamaktadır.** Üretimin de bu yapıya entegre olma zorunluluğu düşünülünce, bu alanların bütününde dikey entegre olmuş bir kamu tekelinin yeniden tahsisi alanın işletilebilmesi açısından zorunlu olmaktadır. **Elektrik enerjisi alanı yapısı gereği özelleştirilemez ve piyasalaştırılamaz.**

Dahası, yıllardır söylediğimiz ve yaşanan küresel ekonomik krizle beraber neoliberal ideolojinin zemin kaybettiği bu günlerde daha çok taraftar bulan bir gerçek de şudur: **Verimliliğin mülkiyet sahipliği ile herhangi bir korelasyonu yoktur. Bir kamu şirketi verimli olabilirken, özel şirket verimsiz olabilir. Aksi durumda hiç bir özel şirketin batmaması gerekirdi.**

****İletim ve dağıtım alanlarında tüm özelleştirme planlarından derhal vazgeçilmelidir. Yeniden kamusal yapılanmaya gidilmelidir.***

****Alandaki çok parçalı yapı terk edilmeli, üretimi iletimi ve dağıtımıyla bütünleşmiş bir kamu şirketi olarak TEK yeniden kurulmalıdır. Kamunun alana yatırım yapmasının önündeki engeller kaldırılmalı ve kurum siyasi iktidarların her türlü etkisinden uzak olacak şekilde özerk olabilmelidir.***

****Uluslararası tahkimden kaynaklı tüm yükümlülükler reddedilmelidir.***

****Doğalgaza bağlı ve alım garantili anlaşmalarla alanı yönetilemez hale getiren politikalardan vazgeçilmeli ve özellikle kömür, rüzgar ve hidroelektrik kaynakları bakımından değerlendirilmeyen ciddi potansiyelimizin değerlendirilmesi için çevreye duyarlı ve öz kaynaklara dayalı yeni bir yatırım ve inovasyon politikası oluşturulmalıdır***

****En verimsiz üretim yapan santralin piyasa fiyatını belirlediği DUY sistemi ile bu alana getirilen borsa mantığı kaldırılmalı, kamunun arz güvenliğini tehlikeye atmayacağı bir noktadan enerji***

alımı yapacağı bir model oluşturulmalıdır. Bununla beraber özel sektöre ait çalıştırılmayan santralleri kamunun işletebileceği yasal bir çerçeve oluşturulmalıdır.

Çağımızda enerjiye ulaşmak en temel ihtiyaçlardan biridir.,Güvenilir, ucuz ve,temiz bir enerji arzının sürekliliği yaşamsal önemdedir, bu nedenle kamusal bir düzenlemenin zorunluluğu açık olarak görülmektedir.

TMMOB

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
İZMİR ŞUBESİ

28. OLAĞAN GENEL KURULU
6-7 ŞUBAT 2010

Mühendislik Eğitimi Komisyonu Raporu

TMMOB ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBESİ 28. OLAĞAN GENEL KURULU
ENERJİ KOMİSYONU RAPORU

1. GİRİŞ

Bilim ve teknolojinin tanımı, egemen ideolojinin toplumu biçimlendirmek istediği şekle göre değişebilmektedir. Ancak bilim için doğa ve toplumun gelişim, ilerleme yasalarını anlamak, buradan elde edilen bilgiyi toplumun hizmetine sunmak; insanın ve doğanın zenginliğini, yine insan ve doğanın ihtiyaçları doğrultusunda kullanılabilir hale getirmek; insanlığın bolluk içerisinde, sağlıklı, mutlu, eşit ve özgür yaşamasının olanaklarını ilerletmek, bu uğurdaki çalışmalarını sistemli bir hale getirmek akla gelir. Eğer bilimin amacı ve işlevine dair bir tanım yapılacaksa, namuslu, onurlu her bilim insanının üzerinde birleşebileceği genel tanım budur. Üniversiteler ise, bilimin konusunu oluşturan bütün alanlarda, bilimin amacına ve işlevine uygun olarak araştırma ve üretim içerisinde olan, bu temelde lisans ve lisansüstü öğrenim veren, öğrencileri bilimsel ve mesleki bir formasyona kavuşturan kurumlardır.[1]

Üniversite ve bilimi birleştiren böylesine bir tanım, ülkemizde de 1980 askeri darbesinden beri üniversiteler üzerinde siyasi iktidarların yaratmaya çalıştığı baskı ve şekillendirme çalışmalarını anlamamıza yardımcı olur. Birçok bilimsel gelişme ile, üniversitenin özgür düşünce ortamında yaratılan fikirler egemen ideolojilerin derinden sarsılmasına neden olmuştur. Toplumsal mücadelenin üniversite koridorlarında yankı bularak ilerlemesi tarih boyunca izlenebilir. Tabii ki yapılan baskıların toplumun tüm katmanları etkilediği gibi, üniversitelerin egemen sınıfların çıkarları doğrultusunda “bilgi” üretmeye başlamasıyla sonuçlandığı durumlar da oluşmuştur.

Ülkemizde iktidarların üniversiteler üzerindeki hakimiyet mücadelesinin en önemli “askeri” YÖK'tür. 6 Kasım 1981 yılında kurulan YÖK toplumsal muhalefetin yükseldiği 1960'lı ve 1970'li yıllarda, üniversitelerden yükselen seslerden rahatsız olan egemen güçlerin, üniversiteleri cezalandırma ve disipline etme isteklerinin uygulayıcısı olarak 28 yıldır iş başındadır.

Bu raporda günümüzde EMO çatısı altında toplanan mühendislik disiplinleri özelinde mühendislik eğitimi ve sonrası incelenecektir.

Rapor üç kısımdan oluşmaktadır:

1. Üniversiteler ve eğitimin kalitesi
2. YÖK uygulamaları
 - 2.1. Güncel YÖK uygulamaları
 - 2.2. Üniversite çalışanlarının özlük hakları
 - 2.3. Unvan/unvansızlık
3. Meslek içi eğitim
4. Lisansüstü öğretime TMMOB'nin bakışı

2. ÜNİVERSİTELER

Türkiye’de 94’ü devlet, 45’i vakıf olmak üzere toplam 139 üniversite bulunmaktadır. Vakıf üniversitelerinden 34’ü halen öğrenim hizmetini sürdürürken, diğerleri eğitim-öğrenim hazırlıklarına devam etmektedir. Ayrıca Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde bulunan 5 Vakıf Üniversitesi ile Özel statülü Devlet Üniversitesi kapsamında bulunan Hoca Ahmet Yesevi Türk Kazak Üniv. ve Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi de ÖSYS ile öğrenci kabul etmektedir.

Devlet ve Vakıf Üniversitelerin üçte birinden fazlası üç büyük ilde toplanmıştır. Kayseri ve Gaziantep’te 1 er adet olmak üzere İzmir’de 4, Ankara’da 5, İstanbul’da 16, Kıbrıs’ta 5 olmak üzere toplam 32 vakıf üniversitesinde Elektrik Mühendisleri Odası’nın sorumluluk alanına giren lisans eğitimleri verilmektedir. Tablo -1’den de ayrıntılı olarak görüleceği üzere 8254’ü Devlet, 3581’u Vakıf Üniversitesine olmak üzere, 11835 öğrenci Elektrik, Elektrik-Elektronik, Elektronik, Elektronik-Haberleşme, Kontrol, Biyomedikal, Bilgisayar, Yazılım, ve Bilişim Sistemleri lisans programlarına kayıt olmuşlardır. Bu rakamın en büyük kısmını 4418 ile Elektrik-Elektronik Mühendisliği ile 5016 öğrenci ile Bilgisayar Mühendisliği oluşturmaktadır.

Tablo -1: 2009 ÖSYS sonuçlarına göre lisans programına yerleşen öğrenci sayıları

Program Adı	Devlet Üniv.		Vakıf Üniv.		Toplam
	Sayı	Kontenjan	Sayı	Kontenjan	
Elektrik Mühendisliği	3	567	-	-	567
Elektrik-Elektronik Müh.	34	3.355	17	1.063	4.418
Elektronik Mühendisliği	4	391	3	104	495
Elektronik-Haberleşme Müh.	6	504	6	142	646
Kontrol Mühendisliği	1	72	1	12	84
Biyomedikal Mühendisliği	1	34	5	199	233
Bilgisayar Mühendisliği	37	3.291	31	1.725	5.016
Yazılım Mühendisliği	-	-	9	278	278
Bilişim Sistemleri Müh.	1	40	5	58	98
TOPLAM	87	8.254	77	3.581	

ÖSYM'nin sayfasından elde edilen verilerden Tablo 1 düzenlenirken göze çarpan önemli noktalar şunlardır:

- Üç büyük il dışındaki Anadolu'da bulunan neredeyse tüm Devlet Üniversiteleri örgün öğrenime (ÖÖ) ek olarak saat 17.00 ile 22.00 arasında eğitim yapan İkinci Öğretim (İÖ) programına sahiptir.
- ÖÖ ve İÖ kontenjanları tüm üniversitelerde eşitlenmiştir.
- Devlet Üniversitelerinin giriş puanlarındaki standart sapma genelde 10 puanın altında iken, Vakıf Üniversitelerinin ücretli kontenjanlarında bu standart sapma 37 puana kadar yükselmektedir.
- Sakarya, Karabük ve Hoca Ahmet Yesevi Üniversitelerinin Bilgisayar Mühendislikleri **uzaktan eğitim** yapmaktadır. Sakarya Üniversitesi yaptığı açıklama ile **Uzaktan Eğitim Merkezi (UZEM)** yardımı ile programdaki derslerin her birinin yaklaşık olarak %70 oranında İnternet üzerinden, %30 oranında ise sınıf ortamında olacak şekilde, karma bir eğitim modeli olduğunu belirtmektedir.
- İTU, İzmir Ekonomi, Işık, Atılım, Yakın Doğu Üniversitelerinin bilgisayar, yazılım ve bilişim sistemleri bölümleri VOLP-SUNY olarak bilinen yurt dışı üniversiteleri ile aynı müfredatın burada işlendiği ve sınavların İnternet üzerinden bu programa üye tüm üniversitelerde eş zamanlı ve ortak soru ile yapıldığı bir programı uygulamaktadırlar. Ancak dikkat edilmesi gereken nokta, VOLP-SUNY programına göre eğitim yapılan birimlerde kontenjanlar 5'in altındadır.

YÖK son yıllarda Devlet Üniversitelerinin bilgisi olmadan %10 ile %25 arasında değişen kontenjan artırımına gitmiştir. Örneğin DEÜ Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü kontenjanı 65 iken 2009-2010 ÖSYS sınavı öncesinde 90'a ulaşmıştır. Özellikle 2009-2010 yılında gerçekleştirilen artış oranlarını ile ÖÖ ve İÖ öğrenci sayıları eşitlemiştir.

Devlet Üniversitelerinde programların kontenjanları 50 ile 100 arasında değişmektedir. Sabah 8.30 itibariyle başlayan derslerle akşam 22.00'ye kadar üniversitesinde bulunan ve en azı 50 kişilik sınıflara, en az haftada 20 saat ders veren öğretim üyesinin, üniversite olmanın gereği araştırma ve yayın yapmak gibi diğer sorumluluklarını yerine getirme olanağı kalmamaktadır. Her ile bir üniversite mantığı ile açılan bu üniversiteler **yüksek lise** dışında bir misyonu yerine getirememektedirler.

Devlet ve Vakıf Üniversitelerinin ağırlıklı olarak sosyal bölümlerinde uygulanan VOLP-SUNY programının bazı üniversitelerce bilgisayar, yazılım ve bilişim sistemlerine uygulanması, kendimizi ve eğitimimizi uluslararası standarda getirebilmek adına doğru ve önemli uygulamadır. Ancak kontenjanların azlığına dikkat edilirse, Devlet Üniversitelerinde her sene kontenjan arttırılmasının sadece siyasi kaygılarla yapılan ve gerçeklerle asla bağdaşmayan bir durum olduğu açıkça görülecektir.

Hangi mühendislik alanı olursa olsun mühendislikte uzaktan eğitim olamaz. Mühendislik temel bilimlerin doğal süreçlere uygulanması ile insan faydasını hedefleyen bir meslektir. Hem teorik derslerin hem de laboratuvar çalışmalarının bire bir etkileşimli şekilde yapılması gerekmektedir.

Üniversitelerde 2008-2009 akademik yılında öğrenci sayısı bir önceki yıla göre % 15,4 artarken, öğretim elemanı sayısı sadece %1,7 oranında artmıştır. Bu bile üniversitelerden beklenenin, ülkenin geleceğini daha aydınlık günlere taşıyacak, sanayileşmeyi ve üretimi sağlayacak mühendisler yetiştirmek değil, hem gençlerin hem de ailelerinin beklentilerini dört-beş yıl daha ertelemek ve bundan siyasi çıkar sağlamak olduğu görülmektedir.

Tablo 1 bir programa yerleşen öğrencilerin sayılarını verirken, bu on programın 2009-2010 ÖSYS sınavında ilk yerleştirmede açık kalan kontenjanları Tablo 2'de verilmiştir. Sadece 3 üniversitede bulunan Elektrik Mühendisliği ilk tercihlerde dolarken, diğer dokuz programda yüzde on ile yetmiş iki arasında değişen oranlarda boş kontenjanların kaldığı görülmektedir. EMO olarak sürekli gündeme getirerek meslektaşlarımızda farkındalık yaratmaya çalıştığımız diğer bir konu ise, Tablo 2'nin alt kısmında görülmektedir. Teknoloji Fakültelerine dönüşen Teknik Eğitim Fakültelerinin EMO kapsamındaki mühendisliklere dönüşmesi beklenen bölümlerinde ilk yerleştirmede hiç kontenjan açığı olmamıştır.

Mezunlarının ancak %2-5'i öğretmen olarak istihdam edilebildiği ve öğretmenlik dışında diğer alanlarda istihdam edildiğinde unvan ve yetki sorunu yaşandığı iddia edilerek Teknoloji Fakültelerine çevrilen ve mezunlarına da Teknoloji Mühendisi unvanı verilecek olan iş bulabilme olasılığı en fazla % 5 olan bu bölümler **ilk yerleştirmede tüm kontenjanlarını doldurmuşlardır**. Bu anlaşılması olanaksız, yaman bir çelişkidir.

Gazi Üniversitesi referans alınarak durum incelendiğinde, haksız bir şekilde unvana sahip olmak adına, daha başarılı öğrencilerin meslek hayatlarındaki şansları ellerinden alınmaktadır. Gazi

Üniversitesi Elektrik ve Elektronik Müh. Bölümü 2009 ÖSYS'de 339.796 ortalama puan ve 2.443 standart sapma ile 72 öğrenci alırken, yine aynı üniversite bünyesinde bulunan Elektrik Öğretmenliği 320.330 ortalama puan ve 8.188 standart sapma ile 93 öğrenci, Elektronik Öğretmenliği ise 335.591 ortalama puan ve 7.446 puanlık standart sapma ile 72 öğrencisi almıştır. Çok yüksek olasılıkla bu bölümlerin öğrencileri öğretmen olmak üzere girdikleri üniversiteden mühendis unvanı ile çıkacaklardır. Ortalamada 19.466 ve 4.205 daha az alarak aynı üniversitenin aynı diplomasını taşımak, Gazi Üniversitesi Elektrik ve Elektronik Müh. Bölümünü kazanan 72 öğrencisine başlangıçta yapılan önemli bir haksızlıktır.

Tablo-2: 2009 ÖSYS Lisans Yükseköğretim Programları (Alanlarına Göre)

Program adı	Toplam Kontenjan	Yerleşen	Boş Kalan Sayı %	
Elektrik Mühendisliği	567	567	0	0
Elektrik-Elektronik Mühendisliği	5073	4418	655	12,9
Elektronik Mühendisliği	565	495	70	12,38
Elektronik ve Haberleşme Mühendisliği	870	646	224	25,74
Kontrol Mühendisliği	112	84	28	25
Biyomedikal Mühendisliği	260	233	27	10,38
Bilgisayar Mühendisliği	5901	5016	885	14,99
Yazılım Mühendisliği	579	278	301	51,98
Bilişim Sistemleri Mühendisliği	345	98	247	71,59

Teknik Eğitim Fakültesi Bölümleri

Bilgisayar Öğretmenliği	381	381	0
Bilgisayar Sistemleri Öğretmenliği	619	619	0
Elektrik Öğretmenliği	780	780	0
Elektronik Öğretmenliği	555	555	0
Elektronik ve Bilgisayar Öğretmenliği	52	52	0
Elektronik ve Haberleşme Öğretmenliği	154	154	0
Enerji Öğretmenliği	31	31	0

Kasım 2009 tarihinde YÖK'ün aldığı bir karar ile 2010 ÖSYS'de Teknik Eğitim Fakülteleri öğrenci almayacak ve yeni müfredatlarını oluşturup geçiş programlarını yapacaklardır. Teknoloji

Fakülteleri Mühendislik Fakültelerinin alternatifini değil tamamlayıcısı konumunda olacağı özellikle vurgulanan gerekçede, Teknoloji Fakültelerinin **uygulama mühendisi** yetiştirirken, Mühendislik Fakülteleri'nin ise **araştırma mühendisi** yetiştireceği belirtilmektedir. Siyasi bir karar olmanın ötesine geçemeyen bu uygulamanın üzerinde hiç konuşulmayan en önemli konu ise; ülkemizde yapılan sanayi üretiminin ne kadarında ar-ge çalışmasının vardır? Ne kadarında lisans alınarak üretim yapılmaktadır? Bunu görmenin en kolay yolu ülkemizde bir yılda alınan patent sayısı ile her yıl bu üniversitelerden mezun olup ve **araştırma yapması beklenen** mühendislerin sayısı arasındaki orana bakmaktan geçmektedir.

Elektrik mühendisliği eğitiminin sadece üç Devlet Üniversitesinde verilmesi ve ilk yerleştirmede boş kontenjanının kalmamasına, aslında ülkede elektrik mühendisine duyulan gereksinime rağmen Vakıf Üniversitelerinde bu programların olmaması gerçekten düşündürücüdür.

Üniversitelerin uluslararası düzeyde bilim üreten, sanayinin ihtiyacı olan konularda projeler geliştiren, sanayide yeni teknolojiler yaratacak mühendisler yetiştiren yerler olup olmadığının belirlenebilmesi için YOK Başkanlığı performans değerlendirilmesi için 76 alan belirlemiştir. Bu kriterler arasında en bilinenleri, indekslere girmiş toplam yayın ve bu yayınlara yapılan atıf sayısı, patent sayısı, öğretim üyesi başına düşen indekslere girmiş yayın sayısı, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı, öğrenci başına düşen kapalı alan (sınıf, laboratuvar ve kütüphane m² olarak), öğrenci başına düşen kitap sayısı, lisansüstü öğrenci sayısı, lisansüstü öğrencisinin lisans öğrencisine oranı, kadrolu idari personelin akademik personele oranı, çift ve yan ana dal oranları, yabancı uyruklu öğrenci oranı, seçmeli ders oranı, mezuniyet oranı, mezunların not ortalaması ve benzerleridir.

2008 yılında ülkemizde yapılan indeksli yayınların öğretim üyesi başına oranlarını içeren listenin ilk 10'u tablo 3'de verilmiştir. Sadece bu tabloya göre yorum yapmak yanıltıcı olacaktır. 1 Mart 2006 tarihinde Erciyes Üniversitesinden bölünerek oluşan, Bozok Üniversitesi'nin 2007 yılında kurulan Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü 1 doçent, 2 yardımcı doçent ve 1 öğretim görevlisinden oluşan kadrosu ile 2009 ÖSYS'de ek kontenjanlardan 38 öğrenci alarak eğitime başlamıştır. Bu sıralama ile 5. sıradaki ODTÜ ve 9. sıradaki Bilkent Üniversitesi'nden daha iyi bir eğitim verdiği anlamına gelmemektedir. Yukarıda sayılan diğer kıstaslarla değerlendirilme yapılması gerekmektedir.

Tablo-3: 2008 Yılında Tüm Üniversitelerde SCI+SSCI+AHCI'de Yayımlanan Yayınların Öğretim Üyesi Başına Düşen Yayın Sayısına Göre Sıralaması

	Üniversite Adı	Net Toplam Yayın	Öğretim Üyesi Sayısı	Oran
1	TOBB Ekonomi Teknoloji Üniv.	113	68	1,66
2	Bozok Üniversitesi	45	29	1,55
3	Aksaray Üniversitesi	51	39	1,31
4	Başkent Üniversitesi	527	423	1,25
5	Adıyaman Üniversitesi	26	22	1,18
6	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	803	728	1,10
7	Çankaya Üniversitesi	75	74	1,01
8	Muş Alparslan Üniversitesi	1	1	1,0
9	Bilkent Üniversitesi	334	342	0,98
10	Koç Üniversitesi	147	151	0,97

İzmir ili özelinde baktığımızda ise İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü 18 inci, Ege Üniversitesi 42 inci, İzmir Ekonomi Üniversitesi 43 üncü, Dokuz Eylül Üniversitesi 58 inci ve Yaşar Üniversitesi 95 inci sırada yer almaktadırlar.

Rakamlarla İzmir iline devam edersek, 2008-2009 öğretim yılında İzmir ilindeki tüm üniversitelerde 61.983 öğrenci okurken, 14.701 yeni kayıt yapılmış ve bu eğitim 1185'i profesör, 523'ü doçent, 835'i yardımcı doçent olmak üzere toplam 5663 kişilik bir eğitim kadrosu ile gerçekleştirilmiştir. Yani İzmir için öğretim üyesi başına öğrenci sayısı 13.54 iken ülke ortalaması 37.74 dür. Ortalama 37.74 olmakla birlikte bu oranın çok daha yüksek olduğu iller bulunmaktadır.

Bir başka kritere göre, 2008-2009 öğretim yılında söz konusu on programa 11.487 öğrenci kayıt olurken, 2007-2008 öğretim yılında 6.583 öğrenci mezun olmuştur. 2008-2009 öğretim yılına başlarken %15.4 oranında bir kontenjan artışı yaşanmıştır, bu artış da dikkate alındığında bile %32 oranında bir öğrencinin eğitimini tamamlamadığı ortaya çıkmaktadır. Bu yüksek oran, öğrencinin doğru tercih yapamaması sonucunda mı, yoksa eğitimdeki yetersizlikler nedeniyle aradığını bulamaması ve eğitimini yarım bırakmasından mı kaynaklanmaktadır? İncelenmesi ve çözüm aranması gereken diğer bir önemli konu da budur.

3. YÖK UYGULAMALARI

3.1. Güncel YÖK Uygulamaları

Yakın sürece baktığımız zaman, özellikle 2007 yılında Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'e yakınlığı ile ön plana çıkan Prof. Dr. Yusuf Ziya Özcan'ın YÖK Başkanı olmasıyla, YÖK uygulamaları yeni bir mecraya kaymıştır. Hemen 2008 yılı başında üniversitede türban tartışması gündeme oturmuş, ardından da "katsayı uygulamaları" ile ilgili çalışmalar başlamıştır. Meslek lisesi mezunlarının istedikleri herhangi bir lisans bölümünü puanları etkilenmeden tercih yapma olanağını sağlayan YÖK'ün bu uygulaması şimdilik Danıştay'ın kararıyla ertelenmiş gibi görünmektedir. Ancak YÖK Başkanı dava henüz Danıştay'da görüşülürken bir "B Planları"nın olduğunu zaten belirtmiştir.[2]

YÖK'ün bir uygulaması da doğrudan TMMOB ve bağlı odaları ilgilendirmekteydi. Üniversitelere gönderilen bir yazı ile üniversite öğretim elemanlarının meslek odalarında yönetim veya denetim organlarında görev almalarını Anayasa'ya aykırı bir şekilde, üniversite yönetiminin iznine bağlama girişimleri TMMOB'nin girişimleri ile durdurulmuştur. Ancak süreç içinde bazı üniversitelerde, Oda yöneticisi öğretim üyelerinin görevlerinden, üniversite yönetimleri tarafından istifaya zorlandıkları ortaya çıkmıştır.

Üniversite öğretim üyelerinin üye oldukları meslek odalarında yönetimlerde yer almasının izine bağlanması, akademisyenleri örgütlerinden soğutmak ve meslek odalarıyla akademisyenlerin bağıni koparmayı amaçlamaktadır.

YÖK ayrıca "Yükseköğretim Kurumlarında Danışma Kurulları Kurulması Hakkında Yönetmelik Taslağı" görüş için üniversitelere göndermiştir. YÖK tarafından hazırlanan taslakta, yönetmeliğin amacı "Yükseköğretim Kurumlarında gerek akademik, gerek idari faaliyetler açısından, yüksek ve sürdürülebilir kalitede hizmetlerin sağlanabilmesinde daha rasyonel ve verimli sonuçlara ulaşabilmek için, yükseköğretim kurumları dışındaki paydaşların da katılacağı Danışma Kurullarının oluşturulması ve bunların ortak çalışma ilkelerini belirlemektir" biçiminde tariflenmiştir. Taslak metinde Danışma Kurulu üyeleri incelendiğinde, TMMOB'nin de adı olmasına karşın üniversitenin asli bileşenlerinin temsilcileri olan örgüt ya da sendikalar ile diğer meslek kuruluşlarının temsilcilerine yer verilmediği görülmektedir. Bu yönetmelikle özerk üniversite talebiyle uyuşmamaktadır. [3]

3.2. Üniversite Çalışanlarının Özlük Hakları

1990lı yılların başlarına kadar araştırma görevlileri yüksek oranda 33/a maddesine göre istihdam edilmekteydi. Daha sonra araştırma görevlisi kadrolarına daha çok 50/d maddesine göre alım yapılmaya, hatta 33/a kadrosunda olan asistanlar da 50/d maddesine geçmeye özendirilmeye başlandı. Kişilerin doktora eğitimlerinin bitmesine yakın, bölüm başkanlıklarının, dekanlıkları ve rektörlüğün kendilerine uygun gördükleri kişileri tekrar atarken 33/a ile atayarak da çalışmanın

devamlılığı sağlanıyordu. Ancak Prof. Dr. Yusuf Ziya Özcan'ın YÖK Başkanı olmasıyla beraber sürecin değişeceğinin ilk sinyallerini görülmeye başlandı. Nitekim YÖK Başkanı yaptığı ilk açıklamalarda araştırma görevlilerinin durumlarının iyileştirileceğini, "burslu" kadrolarda istihdam edilmesi suretiyle maaşlarından kesilen sosyal güvenlik paylarına kavuşturularak maaşlarında iyileştirmeler yapılacağını müjdeledi(!). Kısa bir süre sonra da YÖK'ün 31 Temmuz 2008'de çıkardığı yönetmelikle üniversitelerin elinden araştırma görevlilerini 50/d kadrosunda, 33/a kadrosuna atama yetkisi alındı. Yönetmelikle üniversitelerin lisansüstü eğitimlerini başarıyla tamamlayan öğrencilerin 33/a madde uyarınca görevlendirmeleri uygulamasına da son verildi ve yeni kadro ilanı şartı getirildi.

Eğitim-Sen'in bu yönetmeliğin iptali için Danıştay'da açtığı dava 17 Nisan 2009'da Danıştay 8. Daire'nin uygulamayı durdurmasıyla sonuçlandı.

Bahsi geçen uygulamaya, araştırma görevlilerinin çalışma koşullarının ve emeklerinin karşılığının düşüklüğü eklenince aslında üniversitelerde bir kıyım yaşandığı gözlenmektedir. Bir çok üniversitede araştırma görevlisi kadroları oldukça erimiştir. Bölümler bu konuya çözüm olarak, başka üniversitelerde lisansüstü eğitim yapan araştırma görevlilerini Yükseköğretim Kanunu'nun 35. maddesine göre görevlendirmeleri suretiyle istihdam etmektedir. Ancak bu maddeyle başka bir üniversitede çalışan araştırma görevlileri doktora eğitimlerini tamamladıktan sonra asıl kadrolarının bulunduğu üniversitelere dönmekte, bu çözüm de üniversitelerin gerçek anlamda kendi kadrolarının yetiştirilmesine yardımcı olamamaktadır.

Üniversitede kadro sorunu sadece Araştırma Görevlilerinin iş güvencesiyle son bulmamaktadır. Doktorasını tamamlamış bir çok araştırma görevlisi uzun yıllar boyunca Yardımcı Doçent kadroları beklemektedir. Aynı şekilde doçentlik sınavını veren akademisyenler de, üniversitelerdeki kadroları için uzun süreler bekleyebilmektedir.

Bütün bunlara tezat olarak özellikle yeni açılan taşra üniversitelerinde kadrolar adeta ihsan edilmektedir. Kendi üniversitelerinde yıllarca kadro bekleyen öğretim elemanlarına da, oluşmuş bütün düzenlerini bozup başka illerdeki üniversitelerdeki kadro olanaklarını "değerlendirmeleri" üst yönetimler tarafından tavsiye edilmektedir.

3.3. Unvan/ Unvansızlık

1980li yıllardan itibaren EMO çatısı altına bir mühendislik disiplini daha dahil oldu. Elektrik-Elektronik Mühendisliği bölümleri öğrenci almaya ve mezun vermeye başladı. Yeni bölümlerin yanı sıra, bazı elektrik veya elektronik haberleşme bölümleri de isimlerini "Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü" olarak değiştirdi. Neredeyse yeni açılan her vakıf üniversitesi de bir elektrik-elektronik mühendisliği programını gündemine aldı.

Neredeyse 30 senedir mezun veren bu bölümlerden artık Elektrik-Elektronik mühendisi mezun edilmektedir. Birinci kısımda da açıklandığı üzere EMO'ya üye olacak öğrencilerin çok büyük bir kısmını bu bölümde okuyanlar oluşturmaktadır. İzmir özelinde üyelerimizin de %36'sını (1219 üye)

elektrik-elektronik mühendisleri oluşturmaktadır. Bu sayı yine İzmir özelinde üye olan toplam elektrik mühendisi ünvanlı üye sayımıza oldukça yakındır. (1.331)^[4]

Özellikle vakıf üniversitelerinin elektrik mühendisliği bölümleri laboratuvarlarını, maliyetleri nedeniyle kurmak istememeleri, bu üniversiteleri elektrik-elektronik mühendisliği bölümleri açarak cazibe yaratma çabalarına neden olmuştur. Sanayide ise çift ünvanlı mühendislerin hem elektrik hem de elektronik ile ilgili konularda yetkin olacağı görüşü ile sorumluluk verildiği gözlenmektedir. Halbuki bu bölümlerin bir çoğunda son sınıfta uzmanlaşma seçmeli programlar ile oluşturulmaktadır. Bir çok üniversitenin altyapısı göz önüne alındığında, elektrik-elektronik mühendisliği ünvanlı bir çok meslektaşımızın elektronik ağırlıklı bir eğitimden geçtiği tespit edilebilmektedir. Bu durum özellikle serbest müşavir mühendislik (SMM) alanının düzenlenmesinde, EMO SMM Hizmetleri Yönetmeliği'nin "SMM Belgesi ve SMMH Belgesi Verilmesi" başlıklı 9. maddesindeki; "EM'nin lisans diplomasında birden fazla unvan bulunması durumunda SMM belgesi unvanın belirlenmesi için EM'den transcript istenir." hükmü gereği yapılan transcript incelemelerinde EMO'yu ve üyesini defalarca karşı karşıya getirmiştir.

Çift ünvanlı meslektaşlarımızla ilgili son zamanlarda yaşanan bir sorun da kamu personeli olarak atanma esnasında yaşanmaktadır. Konuyla ilgili EMO'nun YÖK, üniversiteler ve Devlet Personel Başkanlığı nezdinde girişimleri ne yazık ki sonuçsuz kalmıştır.

Mühendislik ünvanları ile ilgili bir diğer konu da YÖK'ün 2005 yılında aldığı bir kararla mühendislik/mimarlık fakültelerinden mezun olanların diplomalarında ünvanların yer almayacağını belirtilmesiyle yaşanmıştır. Diplomalardan ünvanların kaldırılması tartışması iki zeminde yürütülmektedir. Birincisi kararın hukuki geçerliliği açısından 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun'un 3. maddesinde;

"Madde 3. Birinci maddenin (a) ve (b) fıkralarında yazılı vesikaları haiz bulunanlara (Yüksek mühendis) veya (Yüksek mimar) ve (c) ve (d) fıkralarında yazılı vesikaları haiz bulunanlara da (Mühendis) veya (Mimar) unvanı verilir. Bu unvanlar diploma veya ruhsatnamelere de ders olunur."

Bu maddeye göre diplomalarda unvan bulunması gerekmektedir. Nitekim TMMOB Çevre Mühendisleri Odası İstanbul Şubesinden yapılan yazılı açıklamada, Oda tarafından İTÜ Rektörlüğü aleyhine açılan davada İstanbul 9. İdare Mahkemesi, İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü'nün diplomalarda unvan kullanılmaması yönündeki uygulamasını iptal etti.

İstanbul 9. İdare Mahkemesi'nin verdiği kararda, husumetin davalı olan üniversiteye yöneltilemeyeceği, işlemin YÖK yazısına istinaden yapıldığı, bu yazı doğrultusunda üniversite tarafından tüm bölümlerden mezun olan öğrencilerin diplomalarına unvan yazılmadığı, bu doğrultuda üniversitenin, yaptığı işlemin hukuka uygun olduğunu savunduğu anlatılarak, 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun'un 3. maddesinin açık hükmü gereğince mühendis ve mimar ünvanlarının diplomalarda kaydedileceğinin hüküm altına alındığı vurgulandı. Davalı olan üniversitenin bu yöndeki savunmasının yerinde görülmediği dile getirilen kararda, bir kanunun açık hükmünün idari bir kararla kaldırılamayacağına işaret edilerek, İTÜ'nün işleminin hukuka ve mevzuata uygun olmadığı

vergulandı. EMO 41. Dönem Yönetim Kurulu'da diplomalara ünvan yazılması için benzer bir davanın açılmasına karar vermiş bulunmaktadır.

Tartışmanın ikinci bir boyutunu da AB-GATS süreçleri oluşturmaktadır. YÖK'ün aslında bu uygulamasıyla EUR-ING (European Engineer)[5] için gerekli koşullardan birini ortadan kaldırarak AB üyesi olma durumunda bütün mühendis ve mimarları korumasız bıraktığı belirtilmektedir. [6] Bu sürecin yabancı mühendislere çalışma izni veren kanun tasarıları ve Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu çalışmaları ile tamamlanması söz konusudur.

Bahsedilen YÖK uygulamaları, YÖK ile yargı arasında yaşanan gerilimler, YÖK'ün yapısını yeniden sorgulamayı, bu yapının neden kurulduğunu bir kez daha hatırlatmayı zorunlu kılmıştır. İktidara yakın isimlerin YÖK'ün yapısında etkin olmasıyla, uzun zamandır yapılmayan YÖK protestoları yeniden gündeme gelmiştir. YÖK'ün üye yapısındaki değişiklik aslında YÖK'de temel bir değişime yol açmamıştır. Askeri darbenin üniversiteleri susturmak, baskılamak için kurmuş olduğu bu yapı aslında 30 senedir aynı baskıcı, üniversitenin özerkliğini yok edici çizgide "görevini" yapmaktadır. Bu yapıya son zamanda eklenen gericilik, bize hatalı bir biçimde YÖK nostaljisi yaşatmamalı, YÖK'ü bütünüyle reddettiğimizi tekrar, yüksek sesle söyletmelidir.

4. EMO'da MESLEK İÇİ EĞİTİM

Elektrik Mühendisleri Odası Meslek İçi Sürekli Eğitim Merkezi'nin 2004 yılında kurulmasından bu yana meslek içi eğitimde önemli bir yol kaydetmiş ve tecrübe edinmiş durumdadır. Nisan 2009 itibariyle gelinen noktada örgütümüzün birimlerinde 15 değişik konuda toplam 578 eğitim düzenlenmiş olup, bu eğitimlere toplam 12.228 üyemiz katılmıştır. Tekil olarak 9.111 üye eğitimlere katılmıştır.

Meslek alanları bizimki kadar hızlı gelişen ve dallanan disiplinlerde meslek içi eğitim en az akademik eğitim kadar önem taşımaktadır. Bu nedenle odamızın meslek içi eğitim çalışmalarına artan bir önem vermesi kaçınılmazdır.

Meslek içi eğitim odamızın meslek alanlarımızın düzenlenmesi ve mesleki haklarımızın korunması sorumluluğunu yerine getirmesinde de büyük önem taşımaktadır. Bu sayede meslektaşlarımızın çalışmak istedikleri alanlarda güncel ve seviyeli bir eğitim sürecinden geçirecek, mesleğimizin daha doğru bir şekilde yapılması sağlanabilecektir. Bu noktada lisans eğitiminde elde edilen bilginin mesleğe başlangıç aşaması olduğu ve mesleğin çeşitli alanlarında çalışılabilmesi için gerekli tecrübenin edinilmesi ya da gerekli eğitimlerin alınmasının zorunluluğu unutulmamalıdır.

Özellikle meslek alanını düzenlemeye yönelik eğitimler açısından baktığımızda, eğitim sonrası verilen eğitimin algılanma düzeyini ölçmek amacıyla bir sınav yapmak ise kaçınılmaz görünmektedir, zira odamızın bu eğitimi alan meslektaşlarına belli bir alanda çalışma yetkisi vereceği düşünüldüğünde alacağı sorumluluk nedeniyle, üyesinin eğitimde verilen bilgileri doğru bir şekilde aldığını denetlemek ve bu denetim sonucunda da çalışma yetkisini sağlamak zorundadır. Bu durum mesleğe yeni adım atacak üyelerimizin, mezun olduklarında herhangi bir alanda çalışmaması gibi bir zorluğu gündeme getirebilecektir. Bu mağduriyeti ortadan kaldırmak için bazı meslek içi eğitimler son sınıf öğrencilerine açılabilir.

5. TMMOB ve EMO'nun LİSANSÜSTÜ EĞİTİME BAKIŞI

02/12/2002 tarihinde resmi gazetede yayımlanan TMMOB Ana Yönetmeliği 49. Maddede “Oda kayıtlarında ve mesleği yapmada lisans eğitim esastır. Bir lisans diplomasıyla ancak TMMOB Genel Kurulunun onayladığı bir Odaya kaydolunabilir. Lisansüstü eğitim ile alınan unvan, ikinci bir lisans diploması olarak değerlendirilemez, buna bağlı olarak mesleki çalışma yapılamayacağı gibi ilgili Odaya da kayıt yapılamaz.” ibaresi bulunmaktadır. Buradan da açıkça anlaşılacağı gibi ilgili odaya üyelik sadece ve sadece lisans eğitimine dayanmaktadır.

Bununla birlikte özellikle farklı mühendislik disiplinlerinden başvuru kabul eden Bilgisayar Mühendisliği ve Endüstri Mühendisliği gibi alanların bu yüksek lisans programlarının “intibak” programları olduğu ve zaten mühendislik eğitimi olarak gelmiş yüksek lisans adaylarına ek olarak bir sene kendi disiplininde lisans eğitimi verdikten sonra yüksek lisans programına almaktadır. Yani program salt yüksek lisans programı değil bir sene lisans eğitimini de içeren bir intibak programıdır.

İntibak programlarının temel amacı ise farklı disiplinlerden gelen adaylar ile mesleki konulara farklı bakış açısının getirilebilmesi ve bunun bazı programlarda bir ihtiyaç olarak görülmesidir. Bu tip disiplinler arası eğitimlerin mesleki alanlara farklı bakış açıları getirerek mesleğimizi zenginleştireceği noktasından hareketle TMMOB'nin ve dolayısıyla EMO'nun sadece lisans programlarını dikkate alan bakış açısının temel mesleki düzenlemeleri etkilemeyecek şekilde düzenlenmesini sağlayacak bir çalışmanın yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Lisansüstü eğitimin odamızı ilgilendiren başka bir yönü de özellikle meslek alanı belirlemede uygulanan transkriptte bulunan derslerin değerlendirilmesinde lisansüstünde alınan derslerin bir etkisi olmamaktadır. Bununla birlikte lisansüstü eğitim'in asıl amacının uzmanlaşma olduğu ve bu kapsamda alınan derslerin lisans seviyesindeki derslere göre çok daha nitelikli ve içeriğinin belli bir meslek alanına dönük olduğu gerçeği unutulmaktadır. Lisansüstü eğitimde alınan derslerin de odamızda meslek alanının belirlemede etkin olarak değerlendirilmesi hususu tartışılmalıdır..

[1] Eğitim-Sen, Üniversitelerde Eğitim Anlayışı Neye Hizmet Ediyor?

[2] Konu ile ilgili EMO İzmir Şubesi Basın Açıklaması: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI VE YÖK UYGULAMALARI

TÜRKİYE'NİN GELECEĞİNİ KARARTIYOR,

http://www.emo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=69782&tipi=3&sube=7

[3] Konu ile ilgili TMMOB açıklaması:

http://www.tmmob.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=5595&tipi=3

[4] Sayılar 28.01.2010 tarihli izmir.emo.org.tr web sitesindeki “İstatistikler” kısmından alınmıştır.

[5] Avrupa'daki “yetkin mühendislik” uygulaması

[6] Bkz: EMO Yetkin Mühendislik Yerel Etkinlikler Sonuç Bildirgeleri